

СТАНОВИЩЕ
върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Николина Грозева, катедра „Икономика“, ВСУ „Черноризец Храбър“, направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ въз основа на Заповед № 77/23.01.2025г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Автор на дисертационния труд: Христо Симеонов Василев

Тема на дисертационния труд: Разработване на стратегии за хоризонтална и вертикална интеграция на бизнеса

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд е в обем 272 стандартни страници, 212 от които основен текст. В структурно отношение включва увод, три глави, заключение, библиография, наброяваща 120 източника на български, руски и английски език и 49 страници приложения. Разработката следва класическата структура за дисертационно изследване.

В увода са дефинирани обектът и предметът на дисертационния труд. **Обект** са стратегиите за вертикална и хоризонтална интеграция на бизнеса. **Предмет** са основните методологически подходи за разработване на тези стратегически решения в компаниите от сектор металообработване.

Ясно и обосновано са дефинирани и изследователската теза на автора, целта и задачите, които разработката решава. Определен е обхватът на изследването, както и ограниченията пред него. Представената в увода методология е коректно реализирана в хода на научното изследване.

Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани в своята последователност.

В Глава първа се акцентира върху ключовата роля на бизнес моделите в интеграцията и устойчивостта на компаниите, като те осигуряват печалби и добавена стойност за предприятията. Стратегическата интеграция се осъществява чрез хоризонтална (обединяване с конкурентни компании) или вертикална интеграция (контрол върху доставките и дистрибуцията). Изяснени са предимствата и недостатъците на двете форми, както и подходи за тяхната реализация. В резултат на анализа е обобщено, че с правилното приложение на стратегическата интеграция

компаниите могат да оптимизират своите ресурси и да реализират благоприятни възможности.

Втора глава представлява авторско емпирично изследване по отношение на стратегиите за хоризонтална и вертикална интеграция в български компании. Изследването е проведено на база анкетно проучване сред 52 представители на 23 предприятия от металообработващата промишленост. Приложени са статистически методи за анализ на данните, като обобщенията подкрепят изследователската теза на автора.

Трета глава е разглежда технологията за формулиране на стратегически решения по интеграцията, като е предложена комплексната методика за разработване на стратегически решения за интеграция на бизнеса и са анализирани управленското въздействие върху ключовите фактори за представянето и реинженерингът на бизнес процесите.

В заключение са формулирани основни изводи и резултати от проведеното научно изследване.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Темата е актуална тъй като в съвременни условия предприятията оперират в динамична среда, отличаваща се с развитие на иновации в бизнеса, променящи се клиентски предпочитания, развитие на нови технологии, което рефлектира върху конкуретоспособността им на националните и международните пазари. Стратегиите за интеграция дават възможности на организациите да се адаптират към промените, развивайки устойчиви бизнес модели. Ето защо изследването на хоризонталната и вертикална интеграция като инструмент за преодоляване на предизвикателствата пред предприятията изисква разработването на нови методологически обосновани подходи за управление на тези процеси, като безспорно допринася за теоретично обоснованото му приложение в бизнеса. Внедряването на теоретико-приложните резултати и практико-приложните модели, които дисертационният труд предлага в това отношение, по мое мнение, биха били полезни в стопанската практика на организациите по принцип.

Чрез правилното формулиране на изследователските задачи в дисертацията, докторантът е постигнал изпълнението на поставената цел, а именно да се изследват процесните аспекти на разработването и внедряването на стратегии за хоризонтална и вертикална интеграция за компаниите от сектор металообработваща промишленост и да се синтезират мерки и механизми за усъвършенстване на приложимите дейности,

което да подпомогне бизнес промяната и развитието. Изследователската теза е аргументирано защитена. Всичко това е постигнато чрез приложението на подходящ научен инструментариум в хода на изследването.

Представеният дисертационен труд е логически издържан и научно обоснован. Стилът на изложението би могъл още да се преценира. Дисертацията е в обем, оптимален за изискванията към подобен вид научни трудове. Цитирането е коректно.

Авторефератът достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд. Представен е списък от 6 научни публикации по темата на дисертацията в това число три статии и три научни доклада. Всички те са публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове. От представената справка е видно, че са изпълнени минималните национални изисквания за придобиване на ОНС “доктор” съгласно Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

По моя преценка научните приноси са правилно формулирани от докторанта. По-значимите са:

Първо. На базата на проведеното емпирично изследване в компаниите от сектор металообработване (по 24.2 и по 24.3) у нас, са открити водещи аргументи „за“ и „против“ стратегията на интеграция. Освен това резултатите показват, че йерархичния подход за корпоративно планиране е най-подходящ за използване в предприятията от металообработващата промишленост у нас с оглед на тяхната специфика.

Второ. Проведено е емпирично проучване с ясна и добре обоснована методика (по анкетния метод) и логическа обвързаност с целите и задачите на дисертационния труд, съответно обхванати са методологията и инструментите за формулиране на стратегии за интеграция, управленското влияние и ключовите фактори при интеграцията, организационната интеграция и управлението на процесите, взаимовръзките и взаимното влияние на бизнес интеграцията и реинженеринга. На основата на получените данни се постига по-добро разбиране на управлението на бизнес интеграцията в България.

Трето. Предложена е комплексна методика за разработване на стратегически решения SMART Integra, тествани са нейните възможности и са открити насоките за нейното по-нататъшно усъвършенстване.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Въпрос: На база направеното от докторанта проучване, би ли могъл той да изрази мнение доколко приложимо е понастоящем и в перспектива в индустриалните предприятия в България внедряването на един от най-разпространените в световната практика устойчиви бизнес модели “продукт като услуга” в контекста на хоризонталната интеграция? Какви стратегии според него биха могли да се приложат за успешното му интегриране в тези компании?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Представеният дисертационен труд “Разработване на стратегии за хоризонтална и вертикална интеграция на бизнеса” представлява самостоятелно, напълно завършено научно изследване и отговаря на критериите и изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане в СА „Д. А. Ценов”, поради което **изразявам своето положително становище** на докторант Христо Симеонов Василев да бъде присъдена ОНС „доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Планиране”.

Дата: 25.02.2025г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Николина Грозева)